

TÉMA 2/1

MÍSTO, ÚLOHA A ÚKOLY ŽENIJNÍHO ZPRAVODAJSTVÍ

Ženijní podpora ve zpravodajském zabezpečení, v kontextu s ženijními pracemi a principy pro řízení ženijních prací v operacích vedených silami Organizace Severoatlantické smlouvy (NATO), vyžaduje komplexní a systémové řešení informační podpory velitelů, štábů a orgánů velení ženijní specializace při přípravě a vedení operací. Pojem „ženijní podpora ve zpravodajském zabezpečení“ je v aliančních dokumentech definován jako „Engineer Intelligence – EI“ a v překladu jej lze vyjádřit jako **ženijní zpravodajství**. Jednou z možností získávání a vyhodnocování ženijních informací je **ženijní průzkum**.

OBSAH ŽENIJNÍHO ZPRAVODAJSTVÍ

Ženijní zpravodajství v rámci NATO zaměřuje svoji činnost na současné nebo potenciální protivníky v rámci nějaké specifické země nebo regionu. Schopnost NATO efektivně jednat v rámci komplexního přístupu vyžaduje informace a znalosti, které se vztahují ke schopnostem, vzájemnému působení a vlivům všech klíčových účastníků napříč rozsáhlým operačním prostředím. Jako výsledek rozvoje v oblasti znalostí (Knowledge Development – KD) využívá experty na jednotlivé oblasti k analýze různých účastníků a systémů ve všech souvisejících oblastech PMESIE. Dále využívá i specifické aspekty příslušného regionu a operačního prostředí v souvislosti s nasazením. S ohledem na ženijní specifiku informací, shromažďování informací a zpravodajských informací zůstává terén centrem pozornosti z důvodu povahy ženijních prací. Cílem je poskytování ženijního poradenství pro daný proces a v případě potřeby detailních informací a nutnosti lze toto řešit v souladu se směrnicí Operačního velitelství společných sil BRUNSUM (Joint Force Command Brunsum – JFCBS).

Zpravodajství. Produkt vzniklý zpracováním informací, která se týkají cizích zemí, vojsk nebo jejich částí u nepřítelů nebo potenciálního nepřítelů, prostorů současných nebo potenciálních operací. Tento termín je také používán ve vztahu k činnosti, v důsledku které vzniká tento produkt, a ve vztahu k organizacím, které se zabývají podobnou činností.

Možná další interpretace:

- Produkt zpravodajství (zpravodajská informace apod.)
- Zpravodajství (zpravodajská činnost)
- Zpravodajská organizace

Ženijní zpravodajství. Produkt vzniklý zpracováním informací, které jsou požadovány velitelem pro plánování bojové činnosti (boje), týkajících se činnosti

ženijních sil a prostředků nepřítele a zdrojů, životního prostředí, vojenskogeografických informací a terénu.

Možná další interpretace:

- Činnost orgánů velení a řízení související se zpracováním ženijních informací
- Produkt ženijního zpravodajství (ženijní zpravodajská informace)

Ženijní zpravodajství z hlediska svého obsahu a rozsahu zahrnuje operační schopnosti vlastních sil a nepřítele, terén, hydrometeorologické podmínky, vojenskogeografické informace, jakož i informace o infrastruktuře, využitelných zařízeních a zdrojích, jež jsou nezbytné k vedení operací. Chápání významu pojmu ženijní zpravodajství může jednak odrážet určitý produkt ve formě výstupu ze specifické činnosti, a současně i proces tvorby tohoto produktu, který pak z hlediska přípravy a vedení operací a vlastní realizace ženijního zpravodajství podporuje zejména následující funkce:

- Vyčleňování sil a prostředků pro operaci, kdy poskytuje informace do daného procesu prostřednictvím poskytování ženijních doporučení velitelům a rovněž navrhováním optimální struktury ženijního vojska pro operaci (činnost), zejména s ohledem na úkoly, nepřítele a terén;
- Ženijní zpravodajské hodnocení v rámci společné zpravodajské přípravy bojiště (Joint Intelligence Preparation of the Battlespace – JIPB), s cílem napomáhat veliteli při ujasnění jeho požadavků na informace, identifikovat hlavní otázky pro rozhodování a poskytovat informace do procesu operačního plánování;
- Přehled o situaci, kdy přispívá ke zkvalitnění procesu celkové znalosti situace s důrazem na oblasti v ženijní působnosti, terén, hydrometeorologické podmínky a možnosti a schopnosti ženijních sil a prostředků nepřítele;
- Proces targetingu, kdy svými výstupy může přispívat do tohoto procesu prostřednictvím ovlivňování výběru cílů, cílových bodů a hodnocením škod způsobených bojovou činností (Battle Damage Assessment – BDA);
- Ochrana vojsk, kdy ženijní zpravodajství může významně přispívat do procesu plánování a realizace opatření k ochraně sil prostřednictvím zkoumání, jak by nepřítel mohl využít terén a hydrometeorologické podmínky a jaká opatření vlastních sil by mohla snížit nebo eliminovat potenciální nepřátelské činnosti.

Ženijní informace. Ženijní informace jsou nezpracovaná data, která mohou být použita v procesu tvorby zpravodajství a poznatků. Mohou pocházet z mnoha zdrojů včetně map, satelitního zobrazování, průzkumu, válečných zajatců nebo i z vojenských a civilních zdrojů. Ženijní poradce musí identifikovat informační požadavky na štáb (hlavní velitelství), aby tyto požadavky byly zahrnuty do příslušného plánu sběru informací. Druhy ženijních informací:

- Plán velitele - požadavky velitele na důležité informace (Commander's Critical Information Requirements – CCIRs)
- Charakter terénu
- Organické ženijní síly, prostředky a zdroje
- Ženijní schopnosti protivníka a techniky. Další dostupné ženijní síly a prostředky
- Civilní dostupné síly a prostředky využitelné pro ženijní podporu
- Požadavky na důležitou infrastrukturu

- Požadavky na infrastrukturu místního obyvatelstva
- Možnosti smluvních vztahů s místními dodavateli
- Místní ženijní zdroje

ÚLOHA ŽENIJNÍHO ZPRAVODAJSTVÍ

Ženijní zpravodajství je součástí ženijních prací. Zahrnuje zpracování informací, které se týkají ženijních činností protivníka a jeho zdrojů, podmínek životního prostředí, vojenských geografických informací a terénu, a jež jsou požadovány velitelem v procesu plánování bojových operací. V rámci současného operačního prostředí ženijní informace podporují jak obvyklý zpravodajský proces, tak i proces rozvoje poznatků a mají důležitou úlohu v úspěšném plánování vojenských operací. Ženijní informace mohou být shromažďovány a hlášeny všemi druhy sil, zpravodajskými shromažďovacími službami, ale i účelovým ženijním průzkumem. Jakmile jsou informace nahlášeny, jsou důsledně utříděny a zpracovávány jednotlivými součástmi ženijního štábu. Mnoho prvků (částí) z ženijních informací je předmětem zájmu ostatních druhů sil, zpravodajských služeb i agentur, což klade důraz na schopnost výměny informací jednotlivými velitelstvími a štáby, pokud je potřeba.

K identifikaci informačních a zpravodajských požadavků je nutný strukturovaný postup, shromáždění informací a jejich zpracování do výsledného produktu a následně jeho postoupení těm, kdo jej potřebují. Tato potřeba strukturovaného přístupu je splněna prostřednictvím čtyř fází procesu, zahrnujících řízení, shromažďování informací, zpracování informací a šíření informací uživatelům. Tento „**zpravodajský cyklus**“ je základem pro veškerou zpravodajskou činnost. Jednotlivé fáze představují oddělené činnosti, které jsou pak ukončeny předáním požadovaného zpravodajského produktu. Začlenění ženijních štábů do tohoto zpravodajského cyklu je zcela nezbytné.

Ženijní specialisté, kteří mají odpovědnost za ženijní zpravodajství, poskytují informace (poradenství) ženijním velitelům a ženijním náčelníkům/ koordinátorům, kteří informace využívají ve vlastních procesech rozhodování a při poskytování poradenství vševojskovým velitelům. Poskytování informací (poradenství) je založeno zejména na:

- Dodržování principů a metod, platných pro oblast zpravodajství;
- Udržování aktuálního přehledu o situaci v rámci společného obrazu operační situace (Common Operational Picture – COP);
- Nepřetržitým hodnocení situace s uváděním příslušných závěrů, propočtů, odhadů a předpovědí;
- Zpracovávání stanovených dokumentů v souladu s požadavky na informace;
- Vedení a aktualizaci přeslušných databází.

ZPRAVODAJSKÝ CYKLUS

Pro zvýšení efektivity se ve zpravodajství dodržuje posloupnost činností označovaná **terminem „zpravodajský cyklus“**. Je definován jako: „Řetězec postupných, vzájemně navazujících a cyklicky se opakujících činností, při nichž jsou informace

získávány, shromažďovány, zpracovávány do formy zpravodajské informace a dány k dispozici uživatelům. Vyjadřuje proces, kterým je realizována zpravodajská činnost.

ZÁKLADNÍ FÁZE ZPRAVODAJSKÉHO CYKLU:

- Řízení
- Shromažďování informací a zpravodajských informací od zdrojů a center
- Zpracování informací a tvorba zpravodajských informací
- Šíření informací a zpravodajských informací jejich uživatelům

Řízení se skládá ze stanovení zpravodajských požadavků, plánování úsilí pro shromažďování informací, vydání rozkazů a požadavků agenturám shromažďování informací a udržování průběžné kontroly produktivity těchto agentur. Typy zpravodajských požadavků:

- Prioritní požadavky na zpravodajské informace (Priority Intelligence Requirement – PIR)
- Požadavky na informace (Information Requirements – IR)
- Žádosti o informace (Request for Information – RFI)

Shromažďování dat a informací od zdrojů a agentur a dodávání získaných informací odpovídajícím zpracovatelským zařízením za účelem tvorby zpravodajských informací.

Zpracování informací a tvorba zpravodajských informací je fáze, ve které se shromážděné informace transformují do podoby zpravodajských informací. Proces je definován jako „tvorba zpravodajských informací cestou porovnání, ohodnocení, analýzy, integrace a interpretace shromážděných informací a zpravodajských informací“. Jednotlivé kroky mají vzájemnou návaznost, ale mohou probíhat i souběžně:

- *Porovnávání* je krok, při kterém seskupení vzájemně souvisejících položek informací a zpravodajských informací zajistí reprodukci události a ulehčí další zpracování. Sestává z procesů, které zabezpečují přijímání, třídění a ukládání všech dat a informací přijatých zpravodajským štábem kterékoli úrovně.
- *Ohodnocení* představuje posouzení jednotlivých informací s ohledem na spolehlivost zdrojů a věrohodnost informací. Jde o zvážení, jak spolehlivý je zdroj a jak mohou být informace, které od něho přicházejí, pravdivé. V průběhu ohodnocení je přiřazen každé části informace a zpravodajské informaci alfanumerický znak, který vyjadřuje stupeň důvěryhodnosti, se kterou by měla být přijímána.
- *Analýza* je krok, při kterém jsou informace podrobeny přezkoumání za účelem zjištění důležitých dat pro jejich následné využití. V průběhu analýzy se provádí vyhledávání důležitých dat v nově uložených a již zhodnocených informacích, posuzování těchto dat a hledání jejich souvislosti s doposud známými poznatky.
- *Integrace* je krok, při kterém jsou analyzované informace vybírány a kombinovány do určitého modelu, vhodného pro tvorbu dalších zpravodajských informací. Dedukce vzniklé analýzou důležitých dat se v průběhu integrace kombinují a odvozují se z nich požadované hypotézy, zaměřené na popis sledu událostí nebo určitého objektu.

- *Interpretace* je krok, při kterém je posuzován význam informací nebo zpravodajských informací s ohledem na aktuální úroveň znalostí.

Šíření informací a zpravodajských informací jejich uživatelům je včasné předání zpravodajských informací přiměřenou formou a vhodnými prostředky těm, kteří je potřebují.

- *Včasnost má dvě hlediska.* Prvním hlediskem je, že zpravodajská informace, která dosáhne místo svého určení pozdě, je pro svůj zamyšlený účel bezcenná. Druhým hlediskem je, že každá zpravodajská informace je záležitostí citlivou na čas a v průběhu času zastarává nebo ztrácí na významu. Z uvedeného vyplývá požadavek, aby byla dodána svému uživateli co možná nejrychleji.
- *Přiměřenost* je požadavek na předání zpravodajské informace ve formátu odpovídajícím potřebám uživatele. Musí reagovat na jeho požadavky, být ve správné jazykové podobě a musí být předávána systémem společným odesílateli i příjemci.

SPOLEČNÁ ZPRAVODAJSKÁ PŘÍPRAVA BOJIŠTĚ

Společná zpravodajská příprava bojiště (JIPB) je nepřetržitý systematický proces hodnocení nepřítelů a vlivu prostředí ve vymezené geografické oblasti. Jedná se o produkt, při jehož zpracování sehraávají zpravodajské, geografické, hydrometeorologické, ženijní a další štáby významnou úlohu. Cílem společné zpravodajské přípravy bojiště je poskytnout komplexní a dílčí zpravodajská hodnocení, která slouží jako podklad pro přípravu rozhodnutí velitele, jeho realizaci a upřesňování v průběhu operace. Představuje důležitý koordinační nástroj pomáhající v rozhodovacím procesu veliteli a štábu při plánování a řízení boje (operace).

Společná zpravodajská příprava bojiště je prováděna na všech úrovních velení. Procesy a produkty jsou tedy realizovány kaskádovitě směrem dolů, stejným způsobem jako nařízení a rozkazy. Rozsah příslušných produktů se může lišit v závislosti na dostupnosti informací, času, jež je k dispozici, a podmínkách, za kterých jsou tyto produkty zpracovávány. Na jednotlivých úrovních velení by měl ženijní zpravodajský štáb nebo specialista ženijní odbornosti úzce spolupracovat s orgány geografické a hydrometeorologické služby při tvorbě produktů, týkajících se hodnocení prostoru bojiště (Battlefield Area Evaluation – BAE), jež jsou požadovány velitelem.

Proces společné zpravodajské přípravy bojiště probíhá v následujících krocích:

- Definování celkového prostoru bojové činnosti
- Popsání vlivů daného prostoru na bojovou činnost
- Hodnocení protivníka
- Určování a popsání potencialních způsobů COA

Ženijní zpravodajský štáb nebo specialista ženijní odbornosti v průběhu JIPB spolupracuje s orgány geografické služby při tvorbě vojenskogeografických informací a dokumentaci (VGID). Jejich zpracování zadává velitel zpravidla ve fázi ujasnění úkolu od nadřízeného (orientace) a v zadání uvádí operační úkol – cíl operace, předpokládané složení sil, čas a prostor operace. V rámci rozhodovacího procesu

štábu se VGID zpracovávají v části hodnocení operačního prostředí (analýzy terénu) a jejich zpracování řídí náčelník zpravodajského střediska.

Obsah VGID se zpracuje na základě konkrétních požadavků velitele (náčelníka štábu, respektive náčelníka zpravodajského střediska) a musí vycházet z dané situace jednotek, jejich úkolu a vojenskogeografických podmínek prostoru. V této souvislosti si zpracovatel musí se zadavatelem ujasnit podrobnost a hloubku rozboru jednotlivých vojenskogeografických faktorů.

Forma VGID se stanoví na základě zadání a obsahové náplně, charakteru vojenskogeografických údajů, případně pokynů náčelníka štábu nebo náčelníka zpravodajského střediska. Pro grafickou formu VGID se musí stanovit druh a měřítko podkladové mapy, která je závislá na obsahové náplni VGID a úrovni velení. Zpravidla je na strategické úrovni používáno měřítko 1:500 000, na operační úrovni 1:250 000 a na taktické úrovni 1:100 000 (1:50 000).

V rámci zpracování VGID se ženijní zpravodajský štáb, nebo specialista ženijní odbornosti podílí na zpracování části:

- **Vymezení operačního prostředí** s důrazem na podmínky přístupu, významné komunikační trasy.
- **Klimatické podmínky a hydrometeorologickou situaci** s důrazem na: vodní stav řek; možný vliv dešťových srážek na průchodnost terénu; změny ve sjízdnosti silnic a terénu v zimním období; výšku sněhové pokrývky a možnosti sněhových závějů; vlivy klimatických podmínek a hydrometeorologické situace na činnost vojsk, zejména osoby, pozemní operace a vzdušné operace, vzdušnou podporu a vzdušný průzkum.
- **Popis fyzickogeografické sféry:**
 - reliéf terénu
 - půdní a geologické podmínky
 - vodstvo
 - porosty
- **Popis socioekonomické sféry:**
 - komunikační poměry a doprava
 - obyvatelstvo a sídla
 - vojenskoekonomické poměry
 - vojenskopolitické poměry
- **Analýza vojenských aspektů terénu v následujícím logickém pořadí:**
 - překážky
 - přístupové cesty
 - pozorování a vedení palby
 - krytí a ukrývání
 - klíčový terén
- **Hodnocení vlivu terénu na vedení operace** je syntéza poznatků, dosažených předchozí analýzou.

POPIS FYZICKOGEOGRAFICKÉ SFÉRY:

- **reliéf terénu** s důrazem na: celkovou charakteristiku reliéfu terénu; významné překážky pro činnost vojsk a jejich charakteristiky (operační význam, rozměry, sklony svahů; významná údolí, průsmyky a horské přechody); úseky výhodné k

překonávání překážky a k zatarasování přechodů; ochranné vlastnosti reliéfu terénu;

- **půdní a geologické podmínky** s důrazem na: rozdíly v únosnosti půd a jejich sjízdnosti v závislosti na hydrometeorologické situaci; stupeň rozpojitelosti pokryvných vrstev, podmínky provádění zemních prací, zejména použití ženíjní techniky;
- **vodstvo:**
 - *říční síť* s důrazem na: polohu řek a kanálů vzhledem k výhodnému (pravděpodobnému) směru činnosti vojsk a jejich význam jako překážek aktivní činnosti vojsk a pro organizování obrany; řeky a kanály operačního a operačně-taktického významu a jejich charakteristika (poloha, šířka, hloubka, rychlost toku, dno, břehy a údolí řeky, slepá ramena a jiné překážky přístupu k toku, podmínky zřizování přepravišť; mosty a přívozy, jejich stav a zatížitelnost; brody a možnosti jejich využití pro přepravu vojsk); úseky toku nejvýhodnější pro násilný přechod a zřizování přepravišť; splavnost vodních toků; významné hydrotechnické objekty (přehrady, jezy, zdymadla) na řekách a vliv jejich destrukce na přechod řeky (úsek zničení a poškození mostů přívalovou vlnou, předpokládaný rozsah zátop),
 - *vodní plochy* s důrazem na: plošný rozsah, množství a velikost rybníků, jezer, charakter mezijezerního terénu a jeho průchodnost; vliv oblasti na bojovou činnost vojsk,
 - *mořské pobřeží* s důrazem na: úseky vhodné pro provedení námořních výsadek a jejich rozměry; místa vhodná pro kotvení a soustředění vojenského loďstva; nejvýhodnější směry pro rozvíjení bojové činnosti vojsk od pobřeží do hloubky území,
 - *močály a mokřinaté prostory* s důrazem na: typy, rozměry a uskupení ploch, jejich průchodnost, výhodné (předpokládané) směry činnosti vojsk a možný vliv na bojovou činnost vojsk,
 - *vodní zdroje* s důrazem na: kvalitu a vydatnost podzemních vodních zdrojů a možnosti jejich využití; prostory chudé na podzemní vodní zdroje; podmínky zásobování vodou v jednotlivých oblastech; kvalitu a možnosti využití povrchových vod;
- **porosty** s důrazem na: rozsah zalesněnosti území a charakteristiku lesních porostů, velikost lesních celků a ploch, polohu rozsáhlejších lesních oblastí a masivů vzhledem k výhodným (předpokládaným) směrům činnosti vojsk, jejich průchodnosti a podmínkách pro rozmístění vojsk; vliv zalesnění prostoru na krytí, ukryvání, pozorování a vedení palby; prostory s výhodnými lesními celky pro skryté soustředění vojsk a využití lesů jako zdroje stavebního materiálu.

POPIS SOCIOEKONOMICKÉ SFÉRY:

- **komunikační poměry a doprava:**
 - *silniční síť* s důrazem na: počet hlavních a záložních tahů a jejich kapacitu; charakteristiku silničních komunikací podle tříd (profil, šířka vozovky a koruny, druh a únosnost povrchu vozovky, možnou intenzitu provozu za 24 h), zúžená místa; podjezdy; stoupání nad 10 % a zatáčky o poloměru menším než 25 m; mosty a prámové přívozy, jejich zatížitelnost a technický stav; průběh hlavních silničních tahů; charakter přilehlého terénu, jimž silnice procházejí, nejzranitelnější úseky, možnosti objížděk; hlavní silniční uzly a objekty, jejich

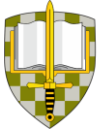

zranitelnost; možný vliv jejich vyřazení na silniční dopravu a místní zdroje materiálu pro opravu silnic,

- *železniční síť* s důrazem na: její zranitelnost a vliv jejího vyřazení na železniční dopravu a možnost náhradní přepravy,
- *vnitrozemská vodní doprava* s důrazem na: možnosti využití vodní dopravy pro vojenské účely; počet a zranitelnost zdymadel a jiných technických plavebních zařízení; možnosti využití neupravených úseků toku pro zřizování nakládacích a vykládacích míst,
- *potrubní doprava* s důrazem na: zranitelnost čerpacích stanic a jiných důležitých provozních objektů na trasách a vyústění šachet pro napojení polního potrubí;
- **obyvatelstvo a sídla** s důrazem na: vojenský význam, charakter zástavby a hlavní průjezdy;
- **vojenskoekonomické poměry** s důrazem na: rozmístění a kapacitu objektů vhodných pro materiální a technické zabezpečení vojsk;
- **vojenskopolitické poměry**: s důrazem na: ozbrojené síly.

Analýza vojenských aspektů terénu je nejdůležitější a nejsložitější částí VGID, neboť na rozdíl od předcházejících popisných částí, které uvádějí fakta, analýza rozebírá popsání prostředí z pohledu jejich vlivu na činnost vojsk. Výsledky tohoto rozboru se zakreslují na podkladovou mapu jako grafická příloha, např. na transparentní materiál (průsvitka, oleata či folie). Vojenské aspekty terénu se analyzují v následujícím logickém pořadí:

- **překážky**, jež mají vliv na průchodnost, jejíž omezení se projevuje snížením rychlosti, odkloněním nebo znemožněním pohybu určité formace vojsk. Překážky pohybu vojsk jsou například porosty, strmé svahy, půdní podmínky, vodní plochy, vodní toky, sídla, minová pole nebo výškové překážky pro letectvo. Důležité překážky se analyzují a zaznamenávají po vrstvách (reliéf, vodstvo, sídla atd.) do grafické přílohy. Vždy je třeba brát v úvahu vliv počasí na jednotlivé překážky a případně vytvářet varianty analýzy. Celkový souhrnný vliv překážek na průchodnost se zaznamenává do grafické přílohy jako kombinovaná vrstva průchodnosti se třemi stupni:
 - *průchodný terén*, který neklade překážky pohybu vojsk,
 - *obtížně průchodný terén*, který do jisté míry omezuje pohyb vojsk a zpomaluje tempo postupu,
 - *neprůchodný terén*, který do značné míry omezuje či brání pohybu vojsk a případný pohyb musí být podpořen například ženijními pracemi.
- **přístupové cesty** jsou pozemní nebo vzdušné trasy pro přesun dané jednotky. Analyzují se na základě překážek s využitím kombinované vrstvy průchodnosti a vymezují možnosti manévru. Zejména se jedná o komunikace a otevřený rovinný terén pro pozemní operace a letiště a přistávací plochy pro vzdušné operace. Přístupové cesty se zakreslují do grafické přílohy, která podle jejich kapacity umožní určení hlavních a vedlejších směrů bojové činnosti;
- **pozorování a vedení palby**, kdy pozorování zahrnuje schopnost sledovat zájmový prostor. Vyhledávají a zakreslují se možné pozorovatelné a analyzují se optická, případně radiová viditelnost. Prostory pro vedení palby znázorňují efektivní využití zbraňových systémů z daných palebných postavení;

- **krytí a ukrývání**, kdy krytím rozumíme ochranu před účinky přímé i nepřímé palby, kterou poskytují například budovy, příkopy, jeskyně či náspy. Ukrývání je ochrana před pozorováním, kterou poskytují například porosty (lesy), terenní relief nebo sídla. Analýzu krytí a ukrývání dáváme do souvislosti s podmínkami pro pozorování a vedení palby;
- **klíčový terén** je oblast, jejíž ovládnutí a kontrola poskytuje značnou taktickou výhodu nad protivníkem. Příkladem klíčového terénu jsou místa vyvýšená nad okolní terén, mosty přes velké vodní toky nebo v soudobých asymetrických operacích také přízeň místního obyvatelstva (tzn. sídla). Oblast klíčového terénu se vyznačí do grafické přílohy a nadepíše se písmenem „K“.